

RASEBORGS STAD

Detaljplan för Dragsvikstranden
NÄRMILJÖ- OCH BYGGANVISNINGAR

18.9.2013

Pöyry Finland Oy

1	ALLMÄNT	3
1.1	Inledning.....	3
1.2	Planeringens utgångspunkter och mål	3
2	ANVISNINGAR OM NÄRMILJÖN.....	4
2.1	Gatuområden	4
2.1	Gatuträd	4
2.2	Parkering.....	5
2.3	Avloppsnet och regnvattenavlopp	5
2.4	Naturskyddsområde.....	5
2.5	Framkomlighet.....	5
3	ANVISNINGAR OM BYGGSÄTT	7
3.1	Befintligt byggnadsbestånd	7
3.2	Nybyggnation	7
3.3	Material	7
3.4	Grundläggning av byggnader samt källarutrymmen på grundvattenområde	7
3.5	Flervåningshus	8
3.6	Kopplade småhus.....	11
3.7	Byggnader som ska skyddas	12

1 ALLMÄNT

1.1 INLEDNING

Dessa anvisningar om närmiljön och byggsättet gäller kvarteren på Dragsvikstrandens detaljplaneområde. Planområdet, som omfattar cirka 13,5 hektar, ligger tre kilometer nordost om Ekenäs centrum. Planområdet gränsar i norr till Raseborgsvägen samt till Dragsviks garnisonsområde, i söder till stranden av Dragsviksfjärden, i väster till Ekåsens sjukhusområde och i öster till Dragsviks garnisonsområde.

Närmiljö- och bygganvisningarna kompletterar och klargör de bestämmelser och beteckningar som rör detaljplanens miljö och byggandet. Avsikten med anvisningarna är att styra planerare, byggare och myndigheter då Dragsvikstrandens område förverkligas så att området blir en enhetlig, harmonisk och trivsamt helhet och så att områdets historiska värden kan bevaras.

Anvisningarna består av två delar: anvisningar om närmiljön samt anvisningar om byggsätt. Anvisningarna om närmiljön omfattar gatuområden, gatuträd, parkering, dagvatten, naturskyddsområde och framkomlighet. Bygganvisningarna innehåller anvisningar om exempelvis nybyggnation på området, gårdsområden eller byggnader som ska skyddas.

En bindande bestämmelse om uppgörande av bygganvisningar har getts i de allmänna bestämmelserna för Dragsvikstrandens detaljplan. Anvisningarna omfattar detaljplaneområdet i sin helhet.

1.2 PLANERINGENS UTGÅNGSPUNKTER OCH MÅL

På området har man för avsikt att skapa ett bostadsområde som kompletterar samhällsstrukturen på ett område som frigörs från garnisonen. Avsikten är att de nuvarande byggnaderna ska bevaras, om de är i sådant skick och förhållanden är sådana att de lämpar sig för detta.

I detaljplanen har anvisats kvartersområden för flervåningshus (AK/s-1), flervånings- och radhus (AKR/s-1), bilplatser (LPA) samt verksamhetsbyggnader (KTY-1). I områdets södra del har anvisats naturskyddsområde (SL-1), område för byggnader och anläggningar som betjänar samhällsteknisk försörjning (ET) samt vattenområde (W). Till området kommer man från norr längs Kaserngatan. Som matargata fungerar Garnisonsgatan, som löper parallellt med stranden och slutar i öster vid garnisonsområdets port och i väster vid Ekåsens sjukhusområde. Pionjärgatan, som är anvisad som gårdsgata, förenar områdets sydligaste tomter med Garnisonsgatan.

I planeringen av detaljplanen har man så väl som möjligt följt de befintliga byggnadernas och interna förbindelseledernas konstruktion och områdets anda. På detaljplaneområdet finns flera byggnader som i detaljplanebestämmelserna är anvisade som arkitektoniskt och kulturhistoriskt värdefulla byggnader (sr-1 och sr-2). Ny- och kompletteringsbyggnation ska ske med respekt för det befintliga byggnadsbeståndet.

Figur 1. Områdets befintliga byggnadsbestånd.

Figur 2. Områdets vegetation.

2 ANVISNINGAR OM NÄRMILJÖN

2.1 GATUOMRÅDEN

Områdets befintliga gatunät följer nästan helt områdets ursprungliga linjedragningar. De raka gatorna ges rytm av byggnadernas framhävda ingångar samt det rikliga trädbeståndet på området (Figur 3).

I samband med kompletteringsbyggnationen används asfalt som ytmaterial på gatuområdena. Lederna för gång- och cykeltrafik åtskiljs från körfältet med kantsten av natursten. På Kaserngatan kan ett gräsfält anläggas mellan körfältet och leden för gång- och cykeltrafik. Vid gatuområdenas kanter ska tillräckligt utrymme för snö lämnas.

Körfältets övergångsställen för gångtrafik anläggs som upphöjda farthinder (Figur 4). De upphöjda områdena ska urskiljas från asfalten med hjälp av natursten, exempelvis smågatsten eller storgatsten.

Pionjärgatan är i detaljplanen anvisad som gårdsgata. Vid infarten till gårdsgatan ska ett upphöjt farthinder byggas. De upphöjda områdena ska urskiljas från asfalten med hjälp av natursten, exempelvis smågatsten eller storgatsten. Gårdsgatans kanter ska avgränsas med kantsten av natursten.

På naturskyddsområdet i södra delen av detaljplaneområdet har gator/vägar för gång- och cykeltrafik anvisats. På dem är servicekörning tillåten. De här lederna anläggs med yta av stenaska.

För gatuområdena utarbetas mera detaljerade planer enligt principerna för detaljplanen i samband med den fortsatta planeringen av området.

2.1 GATUTRÄD

Området kännetecknas av bl.a. alléer som framhäver områdets militära och axiella karaktär. I samband med kompletteringsbyggnationen ska alléerna längs gatorna bevaras.

Vid kanterna av Pionjärgatan har i detaljplanen anvisats den för stadsbilden och landskapet viktiga allén som ska bevaras (Figur 5). Den befintliga allén ska vid behov kompletteras och förnyas med samma trädslag så att det allmänna intrycket förblir enhetligt.

Under byggtiden skyddas stammarna på de träd som ska bevaras med hjälp av enhetlig brädbeklädnad upp till de lägsta grenarna. Som stoppning kan exempelvis skumplast eller gummislang användas. Rötterna skyddas från packning till exempel genom att ett stängsel byggs eller med ett 200 mm grusskikt som avlägsnas efter avslutade byggarbeten. Om markytan höjs på området där trädens rötter finns ska rotsystemets tillgång till syre och vatten tryggas.

En ny trädrad som ska planteras har anvisats längs Garnisonsgatan samt längs en del av Kaserngatan. De nya

träd som ska planteras längs gatorna kan vara företrädevis ek, parklind eller alm.

Figur 3. Den nuvarande huvudgatan.

Figur 4. Exempel på upphöjning som är avskild från asfalten med natursten.

Figur 5. Allé som ska bevaras längs Pionjärgatan.

2.2 PARKERING

Parkeringen är huvudsakligen koncentrerad till kvartersområdena för bilplatser (LPA). Ställvis har parkering också anvisats på parkeringsplatser inne i kvarteren (p) samt vid östra ändan av Garnisonsgatan som parkering längs gatan.

Alla bilplatser och till dem hörande körbanor ska asfalteras. Bilplatserna ska delas in i mindre delar som avskiljs med hjälp av planterade träd och buskar med minst 20 meters mellanrum. De planterade delarna ska avskiljas från det övriga området med kantsten av natursten eller en låg mur.

I kvarter AKR/s-1 559 sluttar terrängen på kvartersområdena för bilplatser tydligt söderut. På grund av terrängformerna rekommenderas att kvartersområdena för bilplatser i det här kvarteret ska anläggas med hjälp av terrassering (Figur 6). Då byggs stödmurar mellan parkeringsraderna. Som murmaterial rekommenderas natursten. Betongsten och gjutna murar ska undvikas.

Den preliminära placeringen av bilplatserna anges i parkeringsschemat (Figur 8). Det slutliga antalet bilplatser beror på bl.a. det slutliga antalet bostäder. I raderna med småhus kan parkeringen också alternativt ordnas i form av garage som integreras i byggnaderna.

I planeringen av parkeringen ska man dessutom beakta områden som är viktiga för de fjärilsarter som förekommer på området. I kvarter AKR/s-1 559 har på tomterna 8 och 11 anvisats delvis överlappande med parkeringen beteckningen per-2, som avser en områdesdel där områdets almar huvudsakligen ska bevaras på grund av fjärilsarter som förekommer där (Figur 15).

2.3 AVLOPPSNÄT OCH REGNVATTENAVLOPP

På planområdet måste man beakta riskerna av avloppsnät och regnvattenavlopp med tanke på grundvattnets kvalitet. Planeringen och byggandet av avloppskonstruktionerna och övervakningen av byggandet ska skötas med sakkunskap. Beträffande avloppsvattenmängderna kan risken för grundvattnet minskas bl.a. på följande sätt:

- Avloppsvattenledningarna ska byggas med hopsvetsbara rör av klass PEH SN 8 och med plastbrunnar som passar för dem.
- Byggherren tar emot avloppsledningarna först efter godkända täthetstester.
- Dykarledningar under tungt belastade vägar görs med skyddsroreskonstruktion.
- Då avlopp byggs under grundvattennivån hindras eventuell utströmning av grundvatten längs avloppsgrävningen med hjälp av strömningsspärrar.

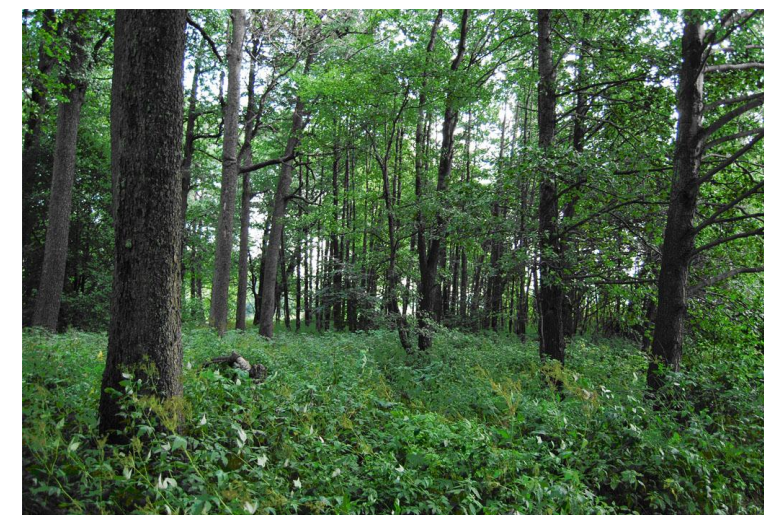
2.4 NATURSKYDDSSOMRÅDE

Naturskyddsområdet i områdets södra del är av typen fuktig strandskog. Strandskogen och dess klubbalsmad utgör en avvikelse från det övriga landskapet i form av främst slutet landskapsrum med frodig växtlighet (Figur 7). Avgränsningen av naturskyddsområdet framgår av figur 13.

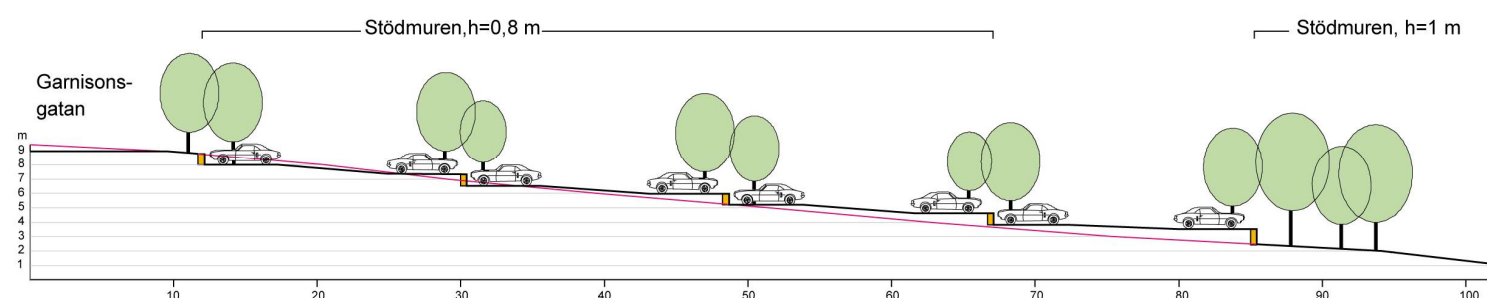
Noggrannare anvisningar om planering och skötsel av naturskyddsområdet ges i skötsel- och användningsplanen som ska utarbetas. I skötsel- och användningsplanen ska man beakta exempelvis hur användning av området för rekreation ska ordnas och ett parkeringsområde vid småbåtsplassen.

2.5 FRAMKOMLIGHET

Den sluttande terrängen på området medför utmaningar för kraven på framkomlighet. Å andra sidan erbjuder väl planerad sluttningsterräng möjlighet att uppfylla kraven på tillgänglighet på ett ganska osynligt sätt. I planeringsfasen ska tomternas utomhusområden, ingångar och bostädernas inre utrymmen planeras så att de erbjuder god framkomlighet.

Figur 7. Strandskogens frodiga växtlighet.

Figur 6. Principsektion av terrasserat kvartersområde för bilplatser. Sektionspunkten anges på följande sida (Figur 8).

Figur 8. Parkeringsschema. Det slutliga antalet bilplatser beror på bl.a. det slutliga antalet bostäder och på sättet att förverkliga dem. Sektionspunkten på föregående sida (Figur 6) anges med en svart streckad linje.

3 ANVISNINGAR OM BYGGSÄTT

3.1 BEFINTLIGT BYGGNADSBESTÅND

Dragsviks garnisonsområde är en historiskt betydelsefull garnisonshelhet från den ryska tiden. Garnisonsområdet planerades och byggdes på 1910-talet. Området är klassificerat som en värdefull byggd kulturmiljö av riksintresse (RKY 2009).

Kasernområdets byggnader är byggda av renmurat rödtegel. Byggnaderna är ofta försedda med tandfris och utsirade gavlar. Fönsterindelningen har en jämn rytm, ingångarna och gavlarna är markerade (Figur 9).

3.2 NYBYGGNATION

Nybyggnationen består av flervåningshus som kompletterar områdets struktur samt radhus i närheten av stranden.

Nybyggnationen ska respektera områdets historiskt värdefulla byggnadsbestånd och miljö, men historicistiska motiv ska undvikas. Nybyggnationens formspråk ska vara modernt och enkelt. Enligt planbestämmelserna ska nybyggnationens proportioner, takvinkel, färgsättning och fasader anpassas till kvartersområdenas skyddade byggnader.

3.3 MATERIAL

Huvudmaterialet i alla bostadsbyggnaders fasader ska vara bränt rödtegel, som är kännetecknande för områdets byggnadsbestånd. Fasaderna ska byggas genom murning på platsen.

Jämsides med huvudmaterialet kan effektmateriale eller -färger användas på ett behärskat sätt och i liten omfattning så att önskade byggnadsdelar urskiljs eller för att strukturera fasaderna. Som effektmateriale rekommenderas laserat trä.

3.4 GRUNDLÄGGNING AV BYGGNADER SAMT KÄLLARUTRYMMEN PÅ GRUNDVATTENOMRÅDE

Vid grundförstärkning rekommenderas inte metoder som kan leda till skadlig framströmning av grundvatten då grundvattennivån är som högst. Vid grundförstärkning ska borrhålar eller grävålar inte användas, åtminstone inte på område där det eventuellt finns inneslutet grundvatten. Stål- och betongpålning samt kalkpelarstabilisering kan användas om den planeras noggrant.

Om inneslutet grundvatten förekommer på byggdjupet ska byggande av källarutrymmen undvikas. Om man ändå på sådana områden vill bygga konstruktioner som sträcker sig under grundvattennivån ska byggandet ske enligt en vattenhanteringsplan baserad på en undersökning gjord av en expert. Byggandet ska baseras på tätkonstruktioner. Långvarig sänkning av grundvattnet genom pumpning samt andra torrpumpningar kan leda till att grundvattnets trycknivå sänks, grundvattenområdets vattenavgivningskapacitet minskar och att befintliga byggnader sjunker.

Figur 9. Typisk fasad på en befintlig byggnad på området.

Figur 10. Exempel på slätgjuten sockel.

3.5 FLERVÅNINGSHUS

De nya flervåningshusen anges i planen ha 3–4 våningar. Vid planering av nybyggnation ska man särskilt beakta att den ska passa ihop med det befintliga byggnadsbeståndet.

Placering av byggnaderna på tomten och i terrängen

I detaljplanen anges de nya byggnadernas byggnadsyta och med en pil anges den sida av byggnadsytan som byggnaden ska tangera. Byggnadsytorna är angivna på så sätt att nybyggnationen kompletterar de befintliga kvartersområdena och gårdsmiljöerna.

Formgivning och fasader

Utgångspunkt vid formgivningen av byggnaderna har varit den gamla strukturens rektangulära form. Takfotshöjden och takfotslinjen ska anpassas till det närliggande gamla byggnadsbeståndet.

Fasaderna ska byggas av renmurat tegel på platsen. Teglet ska vara bränt rött tegel. Teglets typ, nyans och sättning ska anpassas till det befintliga skyddade byggnadsbeståndet.

I fasaderna rekommenderas att den för områdets byggnadsbestånd typiska symmetrin ska följas. Fasaderna ska ha ett klart och lugnt utseende. Historicistiska motiv ska undvikas.

Fönstren ska vara spröjsade på ett naturligt sätt med lämpliga proportioner. Spröjsningen ska följa konstruktionernas indelning. Yttre lösutverk är inte tillåtna. Principerna för disponeringen av fasaderna samt placeringen av öppningar i fasaden ska vara småskaliga, vilket innebär att bandfönster eller -fält inte är tillåtna.

Tak och takfot

På alla byggnader ska taket ha formen av ett symmetriskt sadeltak. Valmat tak eller mansardtak tillåts inte. Takåsens huvudriktning på byggnaderna anges i detaljplanen. Takvinkeln ska följa det gamla byggnadsbeståndets takvinkel (Figur 12).

Som taktäckningsmaterial ska maskinfalsad plåt användas. Taktäckningsmaterialet ska vara mörkgrått eller svart.

Utskjutande takfot ska vara sirlig och öppen.

Eventuella maskinrum för ventilationen och annan teknik ska placeras innanför yttertaket så att en enhetlig takform och -höjd bibehålls.

Socklar

Socklarna byggs enligt det dominerande byggsättet på området av rödsjukt granit eller rengjuten betong.

Figur 11. Den övre bilden visar ett tvärsnitt från Garnisonsgatan söderut och den nedre bilden från Garnisonsgatan norrut.

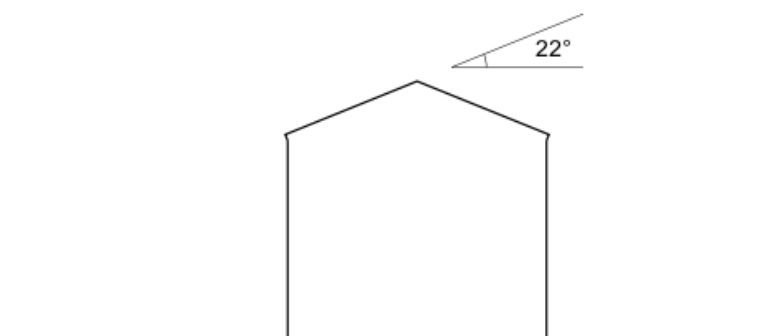
Ingångar och balkonger

Balkongerna ska vara separata. Från fasadytan utskjutande balkonglinjer i byggnadens höjd tillåts inte, inte heller fler än två balkonger intill varandra. På fasaderna mot gatan ska balkongerna vara indragna.

Balkongräckena ska vara av lätt karaktär. Även indragna balkonger ska vara av lätt karaktär och utgöra en del av fasadytans öppningar och/eller en del av fasadytan. Balkongerna får inte stödas från marken.

Ekonomibyggnader och skyddstak

Ekonomibyggnader och skyddstak ska vara enkla med proportioner som harmonierar med den omgivande miljön. Som fasadmaterial används trä i en mörk nyans. Takformen är svagt sluttande pulpettak med öppen takfot.

Figur 12. Takvinkeln ska följa det gamla byggnadsbeståndets proportioner.

Gårdar

Karakteristiskt för området är stora, öppna kvartersgårdar. På gårdarna finns omväxlande öppna gräsplaner och ängar samt träd- och buskgrupper. I samband med kompletterande byggnation ska områdets öppna och parkliknande karaktär bevaras. Landskapet ska ge ett öppet eller halvöppet intryck med bevarade gräsytor.

Det rekommenderas att gräs- och ängsytor samt planteringsområdena på flervåningshusens gårdar avgränsas enhetligt beträffande körvägar, bilplatser och gångbanor med kantsten av natursten. I kvarterens gränsszon används framför allt träd- och buskgrupper, alléer eller häckar som skydd för insyn och för att avdela utrymmet. Inga staket byggs.

På flervåningshusens gårdar kan man placera behövliga gårdskonstruktioner såsom tork- och piskställningar, skyddstak för soptunnor och cyklar, sandlådor, gungor, bänkar, odlingslotter, rabatter med perenner m.m. Funktionerna ska vara enhetliga i fråga om utseende och material samt beakta områdets naturliga särdrag. Liksom gårdsbyggnaderna ska de placeras axiellt på området och funktionerna ska företrädesvis grupperas, nära byggnaderna. På så sätt får gårdarna relativt sett mera fritt, parklikt och öppet område. Gemensam användning av funktionerna är att föredra. För lek- och vistelseområde har ett riktigivande område anvisats i planen (le).

I utformningen av terrängen på flervåningshusens gårdar undviks terrassering och extra konstruktioner. Den kuperade och smidiga karaktären bevaras. Gårdsgångarnas befintliga sträckningar bevaras. Nya gångar anläggs med grusyta. Asfalt och betongstenytur undviks.

Befintliga ståtliga enskilda träd och trädgrupper i gott skick ska i mån av möjlighet bevaras. Speciellt ska stora ädla träd och trädgrupper i gott skick bevaras. För plantering används främst stora ädla träd som fristående träd samt i trädgrupper exempelvis tallar och ädla träd i separata grupper. Beträffande perenner används framför allt gamla arter. Vid plantering av växter ska artvariation och skiktning av växtligheten eftersträvas.

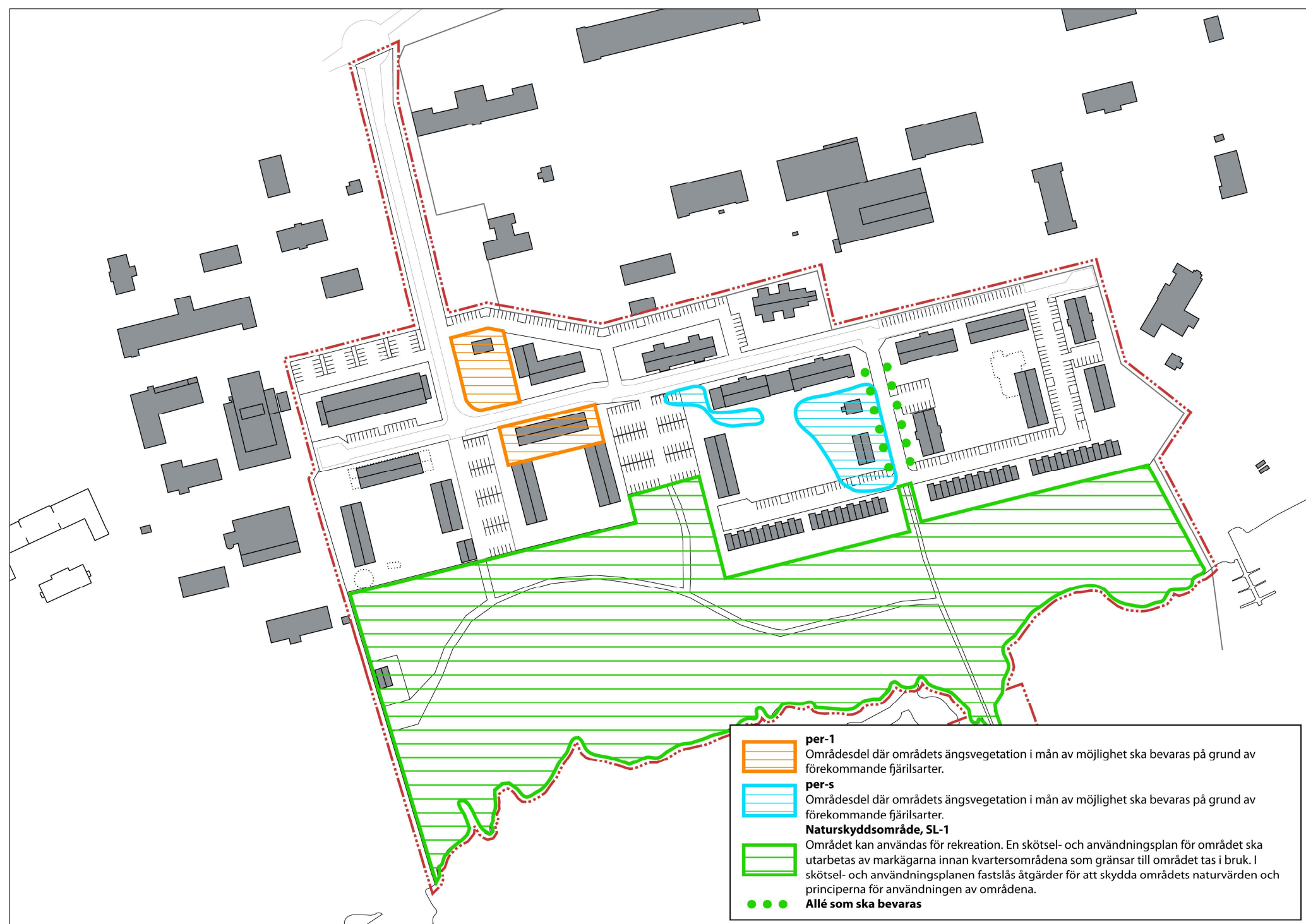
När det gäller växtligheten ska särskild vikt fästas vid områden som är viktiga för fjärilar eller andra naturobjekt som finns på området. I detaljplanen har anvisats områdesdelar där områdets ängsvegetation om möjligt ska bevaras på grund av förekommande fjärilsarter (per-1) samt områdesdelar där områdets almar om möjligt ska bevaras på grund av förekommande fjärilsarter (per-2). Dessa områden anges i figur 14.

Figur 13. Ståtliga enskilda träd ska i mån av möjlighet bevaras.

Figur 14. I samband med kompletterande byggnation ska områdets öppna och parkliknande karaktär bevaras.

Figur 15. Beaktansvärda platser som ska skyddas eller bevaras med tanke på växtligheten.

3.6 KOPPLADE SMÅHUS

Kopplade småhus placeras i södra delen av kvarter AKR/s-1 559 och 564. I planen anges att husen ska ha två våningar.

Placering av byggnaderna på tomten och i terrängen

I den sluttande terrängen finns möjlighet för öppna, högre utrymmen i byggnaderna i nedre delen av slutningen. Gårdarnas nivåskillnader ska jämnas ut. Vid behov sköts terrasseringen med hjälp av stenmurar. Murarna ska företrädesvis byggas av natursten. Betongsten och gjutna murar ska undvikas. Stödmurens maximihöjd är 700 m.

Formgivning och fasader

Utgångspunkt vid formgivningen av byggnaderna har varit den gamla strukturens rektangulära form.

Fasaderna ska byggas främst av renmurat tegel på platsen. Teglet ska vara bränt rött tegel. Teglets typ, nyans och sättning ska anpassas till det befintliga skyddade bygnadsbeståndet. Rappad yta eller trä kan användas i fasaden på underordnade ställen, till exempel i anslutning till ingångarna.

Fasaderna ska ge ett klart och lugnt intryck. Historicistiska motiv ska undvikas.

Fönstren ska vara spröjsade på ett naturligt sätt med lämpliga proportioner. Spröjsningen bör följa konstruktionernas indelning. Yttre lösruvverk tillåts inte.

Tak och takfot

På alla byggnader ska taket ha formen av ett symmetriskt sadeltak. Valmat tak eller mansardtak är inte tillåtna. Takvinkeln ska följa det gamla bygnadsbeståndets takvinkel.

Takåsen ska vara ställd i tvärriktningen i förhållande till byggnadsytan.

Som taktäckningsmaterial ska maskinfalsad plåt användas. Taktäckningsmaterialet ska vara mörkgrått eller svart.

Utskjutande takfot ska vara sirlig och öppen.

Ingångar

Byggnadernas ingångar ska ordnas från byggnadernas sida.

Ekonomibyggnader och skyddstak

Ekonomibyggnaderna ska planeras som en del av bostadsbyggnaden. Ekonomibyggnaderna ska vara enkla. Som material används trä i en mörk nyans.

Skyddstak för soptunnor vid småhus i bolagsform ska vara enkla med proportioner som harmonierar med den omgivande miljön. Som fasadmateriell används trä i en mörk nyans. Takformen är svagt sluttande pulpettak med öppen takfot.

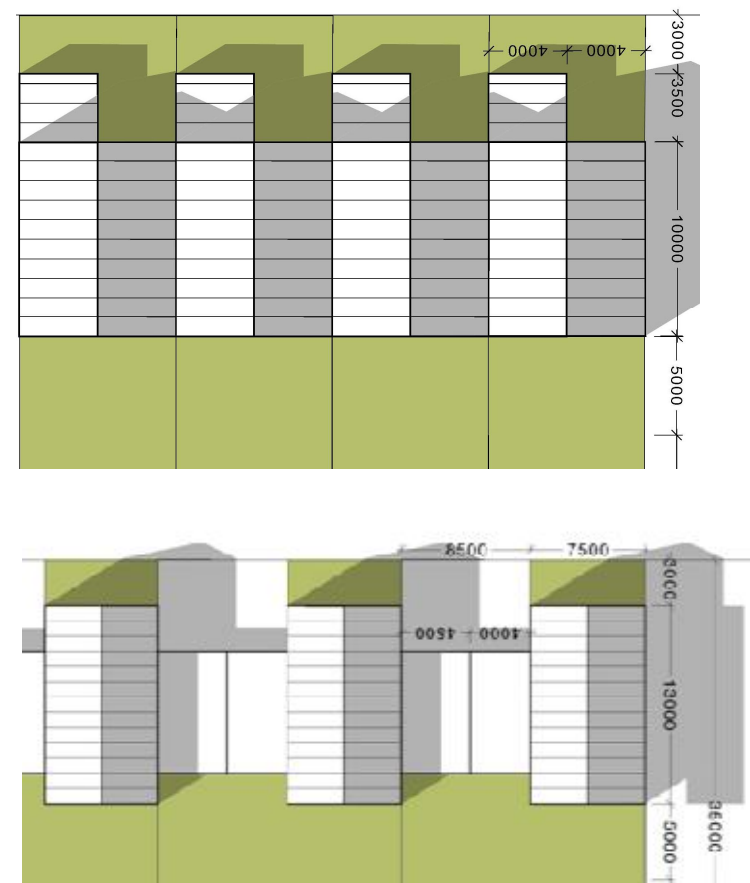
Parkering

Bilplatserna placeras framför byggnaderna på den i detaljplanen anvisade parkeringsplatsen.

Gårdar

I detaljplanen anvisas att småhusens gårdar mot söder ska planteras som en del av området. På gårdarna är det lämpligt att framhäva mångskiktad växtlighet och en skogsträdgårdslignande karaktär. Buskar planteras i grupper. Lämpliga växtarter är exempelvis skogs- och rosenry, vinbär, olvon, hösthortensia, buskcembra, ginnalalönn, rysk lönn, olika rönnar och fruktträd. Perenner planteras i anslutning till buskgrupperna och träderna.

Intill väggen kan man placera ett vistelseområde där materialet är exempelvis natursten eller trä. Betongstenläggning undviks.

Figur 16. Exempel på småhusens dimensionering och takåsens riktning.

Figur 17. Exempel på gårdslösningen vid småhus.

3.7 BYGGNADER SOM SKA SKYDDAS

På området finns flera arkitektoniskt och kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Skyddet av dem anges i planen med beteckningarna sr-1 och sr-2. Dessutom är två byggnader skyddade med stöd av naturvårdslagen (lep-1). Dessa objekt anges i figur 20.

För alla byggnader måste man observera att stenkoltjärna (kreosotbeck) har kunnat användas som vattenisolering i byggnadernas grunder och ytterväggar. Detta är skadligt för hälsan och i den fortsatta planeringen måste man beakta att det ska avlägsnas. Även riskerna för inomhusluften till följd av fukt i konstruktionerna och eventuell förekomst av asbest ska utredas.

I alla byggnader ska regnvattensystemen beaktas och att markytan ska slutta bortåt från byggnaderna. Markytan har också stigit något och måste sänkas så att socklarna kommer fram.

Om byggnaderna genomgår grundliga renoveringar t.ex. för att användas som kontor eller bostäder kräver detta till alla delar byggåtgärder som är jämförbara med nybyggnation, varvid främst byggnadernas bärande konstruktioner och befintliga placering av öppningar ska bevaras och ytterligare öppningar eventuellt läggas till efter behov.

Byggnadernas bärande konstruktioner är reparationsdugliga. Om man vill ta vindsutrymmena i bruk som varma utrymmen är det sannolikt att även taken måste förnyas helt så att det går att bygga friska konstruktioner och användbara utrymmen.

I samband med detaljplaneringsarbetet har man funderat på kommande användning för den tidigare kålkällaren, tsasounan och häststallet.

Kålkällaren

Den tidigare kålkällaren (Figur 18) lämpar sig till exempel som lager eller arbetsutrymme. Den kan också ändras till bostad. Då måste fönsteröppningarna förstöras och antalet öppningar ökas. Detta ska göras med etertanke så att öppningarna har samma proportioner som områdets gamla bostadsbyggnader.

Tsasounan

Den tidigare tsasounabyggnaden (Figur 19) lämpar sig till exempel som kontorsutrymme eller annat arbetsutrymme. På grund av den ursprungliga användningen skulle det vara naturligt att också utreda möjligheten att börja använda byggnaden som bönehus igen.

I samband med reparationer ska man se till att ytvattnet leds bort från området kring byggnaden och markytan ska vid behov sänkas kring byggnaden.

Häststallet

Det forna häststallet (Figur 20) lämpar sig som olika typer av arbetsutrymmen eller kontor. Beträffande interiören rekommenderas att den ursprungliga rumsindelningen bevaras och vid behov återställs, vilket innebär en ganska tät pelarindelning.

Figur 18. Den tidigare kålkällaren.

Figur 19. Den tidigare tsasounan.

Figur 20. Det tidigare häststallet.

Figur 21. Byggnader som enligt detaljplanen ska skyddas.